

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

DE DOODSTRAFFEN IN HET OUD-NEDERLANDSE STADSRECHT

Een eerste kenmerk van de straffen in het oud-Nederlands stadsrecht is, dat zij meer gericht waren op afschrikking dan op verbetering : *oderunt peccare mali formidine poenae*.

De gedachte van de afschrikking, reeds in de Frankische tijd bekend, kwam sinds de XIV^{de} eeuw meer en meer bij de criminalisten (1) en in de strafwetgeving (2), zowel als in de uitspraken der schepenenbanken naar voren en uitte zich in de bedreiging met wrede straffen en in de onmenselijke tenuitvoerlegging dezer straffen.

Vandaar een uitermate ver doorgedreven strengheid, die tot een grote wanverhouding tussen het gepleegde feit en de daarop toegepaste straf leidde. Misdrijven van verschillende zwaarte werden dikwijls door eenzelfde straf beteugeld. Het *murdrum clam factum*, de doodslag bij « heeten bloede », de brandstichting en de zware diefstal werden b.v. meestal met de dood gestraft. Daarentegen werd hij, die zich schuldig maakte aan gewone doodslag, zelden ter dood veroordeeld en bestond zijn straf gewoonlijk in een mondzoen, een bedevaart en een schadeloosstelling aan de verwanten van de verslagene, terwijl een dief werd gehangen.

Naast de gestrengheid der straffen had men de wreedheid in de tenuitvoerlegging daarvan, met de bedoeling sterk in te werken op de verbeedingskracht : bvb. verminking van ogen, oren, voeten en handen, terdoodbrenging door verbranding, verdrinking of levend begraven. Vrij algemeen heerste de mening dat de afschrikking slechts door de meest gruwelijke verminkingen effect kon hebben. Het aanschouwen van bepaalde soorten van gruwelijke terechtstelling, zoals het verbranden of het radbraken van de veroordeelde, werd geacht een sterke afschrikkende werking te hebben. Zo moest eveneens afschrikkend werken de verscherping van de tenuitvoerlegging der straf, zoals o.m. het schand-

slepen op een slede door de stad, het afhakken van de hand of de tepronkstelling aan de schandpaal vóór de onthoofding of de ophanging. Een andere vorm van verscherping was de cumulatie van verschillende straffen, b.v. werden verscheidene doodstraffen op het lichaam van een enkel veroordeelde voltrokken. Het oude strafrecht kende niet ene regeling in de aard van onze moderne bepalingen omtrent samenloop van strafbare feiten. Zo werd een misdadiger, schuldig aan diefstal en sodomie, eerst gehangen en daarna verbrand; een ketter, die in de gevangenis zelfmoord pleegde, eerst verbrand en daarna op de vork gesteld. Deze cumulatie kwam ook bij andere straffen veel voor : bedevaart en boete, gevangenis en verbanning, geseling, brandmerking en verbanning, schandpaal en verbanning werden samen toegenast. Ten slotte kon recidive tot strafverzwaring leiden (bv. bij overspel, diefstal en godslastering) overeenkomstig het Romeins beginsel : *Créscentibus delictis poenae exasperantur*.

Typisch voor de gedachte van de afschrikking was de openbaarheid van de tenuitvoerlegging der straffen : men verwachtte daarvan een moraliserende invloed op het publiek.

Alle executies gebeurden bij dag op de marktplaats; de tepronkstelling aan de schandpaal, het dragen van stenen en het schandslepen geschieden op de marktdagen; de geseling werd op straat toegediend; de bannelingen en de strafbedevaartgangers waren kenlijk aan hun kleding en hun werd door een trompetter uitgeleide gedaan; de bede om vergiffenis gebeurde in het openbaar. Om deze publiciteit nog te verhogen werd een bord aan de hals van de veroordeelde gehangen, waarop geschreven stond welk misdrijf hij begaan had en waarop voorwerpen, die aan zijn delict herinnerden, waren afgebeeld. Het te-kijk-stellen van het lijk van de terechtgestelde aan de galg of op het rad, ge-

schiedde ook met de bedoeling om af te schrikken. De lijfstraffen waren uit hun aard zelf op afschrikking gericht. Het zien van het verminkte orgaan, van het brandmerk of van het geschoren hoofd herinnerde blijvend aan het misdrijf en zijn bescreffing. De vernieling van het huis van de « woestballing » had dezelfde strekking.

De eerste deugd der rechters uit het Ancien Régime was de ongevoeligheid, hun belangrijkste taak de straf zoveel mogelijk aan het misdrijf aan te passen en hun grootste bezorgdheid de misdadigers af te schrikken. Men merkt dat zij leefden in een tijd, waarin het geweld heerste, geen enkele weg veilig was en geen enkel huis voor roof gevrijwaard bleef. Straffen moesten uitgedacht worden, die indruk maakten, die sterk op de verbeelding inwerkten en voor de vreselijke, door de misdadigers gepleegde pijnigingen niet moesten onderdoen. De door de schepenbank uitgedachte folteringen overtroffen dikwijls in wreedheid en geraffineerdheid de door de gemeenste schurken begane martelingen; het had er soms alle schijn van, dat zij de bloedorstige inbeelding van het geboefte trachtte te overtroeven. De overheid zorgde voor « moraliserende kijkspelen » — levendiger dan enig geschilderd « exempel » of enige dodendans — waarin de straffen op de meest dramatische wijze werden voorgesteld. In deze justitiële wreedheid lag geen ziekelijke perversiteit; wat daarbij vooral treft, is de dierlijke, verstompte jolijt, de kermispret, die het volk er in vond (3). De rechters wisten niet hoe gevaarlijk het was het volk aan deze schrikwekkende schouwspelen gewoon te maken en zij zouden verbaasd hebben opgekeken, indien een massapsycholoog hen er op gewezen had, dat geen enkel mes zo snel bot wordt als dat van de terreur en dat de onmenselijkheid der wetten, spiegel van de onmenselijkheid der zeden immer tot nog meer onmenselijkheid leidt.

Een tweede kenmerk van het recht der XIV^{de} en XV^{de} eeuw was de vergelding; het misdrijf moest vergolden worden en de dader moest voor het door hem bedreven kwaad lijden. Vóór hij stierf, moest de veroordeelde aan den lijve voelen wat hij te vergelden had (4). Zo is verklaarbaar, dat een executie, zonder voorafgaande marteling, als een eervolle straf beschouwd werd. De vergeldingsidee heeft haar sterkste uitdrukking in de taliostraf gevonden. Welke vergelding was vollediger dan die, welke de schuldige het aan het slachtoffer berokkende lijden zelf deed ondergaan? In het recht der XIV^{de} eeuw moest elke aanslag op het leven met de dood bekocht worden — *vitam pro vita* — en elke verminking — *oculum pro oculo et dentem pro dente* — worden geboet.

De taliostraffen mogen evenwel niet vereenzelvigd worden met de symbolische spiegelstraffen, waardoor men een zinnebeeldige voorstelling van de bestrafte feiten trachtte te geven. Spiegelstraffen waren b.v.: het levend verbranden van de vals-munter in een ketel kokende olie of water, het verbranden van de brandstichter, het afhakken van de hand van de meinedige, het afsnijden van de tong van de godslasteraar. Symbolisch kon de tenuit-

voerlegging van de straf ook herinneren aan zekere niet ondergane zwaardere straffen. Hem, die b.v. de geseling had moeten ondergaan, maar genade gekregen had, werden de geselroeden om de hals gehangen; een tot de galg veroordeelde, wie deze straf kwijtgescholden was, werd met de koord om de hals op de galgeladder onder de galg geplaatst. Het ware evenwel verkeerd aan elke straf systematisch een symbolische betekenis te willen toe-kennen.

Een derde kenmerk van de oud-Nederlandse straffen was hun ongelijkheid. De wettelijke ongelijkheid der standen, karakteristiek voor de politieke gemeenschap van het Ancien Régime, komt ook in de straffen tot uiting. Bij gelijke schuld was onthoofding voor de edelman, galf of rad voor de gemene man bepaald. De mogelijkheid om lijf-, vrijheids-, bedevaart- en erestraffen af te kopen bevooroordeelde de gegoede naar de regel: *Qui non habet in aere, luet in pelle* (5). Van de andere kant echter werd bij de bepaling van het bedrag van compositie en boete meestal rekening gehouden met de financiële toestand van de delinquent, zodat deze ongelijkheid ten voordele van de arme werkte (6). Een andere ongelijkheid vloeide voort uit de leeftijd en het geslacht der delinquenten. Voor jeugdige en oude personen waren lichtere straffen gebruikelijk, terwijl op vrouwen bijzondere straffen werden toegepast.

Het onderscheid tussen poorter en niet-poorter had eveneens invloed op de straftoemeting. Een vreemdeling betaalde gewoonlijk een dubbele boete. Onder de misdadigers, die in Nederlandse steden op het schavot of aan de galg hun leven lieten, bevonden zich burgers van bijna alle Europese landen: Duitsers, Engelsen, Fransen, Italianen, Oostenrijkers, Polen, Spanjaarden en Zigeuners.

* * *

Terwijl sommige straffen, zoals de bede om vergiffenis en de strafbedevaarten van christelijke oorsprong zijn, vertonen de meeste doodstraffen in het laat-middeleeuws strafrecht nog een heidens-sacraal karakter.

Naar Germaans recht kon slechts een vredeloze ter dood worden gebracht: de terechtstelling van de misdadiger werd niet als sanctie, maar veeleer als een soort offer aan de godheid opgevat. Alle openbare terechtstellingen hadden aanvankelijk een gewijd karakter. De misdadiger, een onrein persoon, strekte ten verderve van het volk, dat zich derhalve tegen hem moest verdedigen. Om de welwillendheid van de goden te erlangen diende de gemeenschap rein te blijven en elke bezoedeling van het ras te weren; de misdadiger werd derhalve aan de wraak der goden geofferd.

De terechtstellingen ontleenden aan die offergedachte hun sacraal karakter.

De kleinere straffen misten alle wijding; zij stamden ook niet af van het offer. Door geringe vergripen achtten de Germanen de godheid niet gekrenkt.

Tijdens de Middeleeuwen ondergingen deze voorstellingen de invloed van het Christendom en verloren de executies het karakter van een offer. Dit belette

echter niet dat het strafrecht in de late middeleeuwen tal van Germaanse denkbeelden en sacrale elementen overhield, waarvan de kennis voor een juist begrip van het oude strafrecht noodzakelijk is (7).

De openbaarheid der terechtstelling, het ontleden van de veroordeelde vóór het onthoofden, hangen, radbraken en verbranden, het laten hangen van het lijk aan de galg of het plaatsen daarvan op het rad na de executie herinneren o.m. aan de oude ritus van het offer. Ook de door het volk algemeen aanvaarde opvatting, dat een veroordeelde niet meer mocht onthoofd of gehangen worden, wanneer de beul verkeerd sloeg of de koord brak, omdat men meende dat in zulk geval de godheid het offer niet wilde aannemen, wijst op een gelijkaardige oorsprong. Verder had het met de toverij in verband staande bijgeloof betreffende de terechtstelling, dat zich tot ver in de Moderne Tijden gehandhaafd heeft, een sacrale betekenis. Wanneer de godheid het offer aanvaard had, ging volgens de heersende mening haar kracht in het offer over en brachten onderdelen van het terechtgestelde lichaam geluk. Zo werden hoofd en ledematen van een gehangene of geradbraakte als tovermiddelen of geluk aanbrennende middelen aangewend. Dievenhanden — *une main de gloire* — en dievenvingers konden volgens het volksgeloof onzichtbaar maken of zieke paarden genezen. Mensenvet en mensenbloed waren zeer gezocht. Niet alleen aan lichaamsdelen, maar ook aan het hemd van de terechtgestelde, aan stukken koord, hout, of spijkers van galg of rad werd toverkracht toegekend.

Van de XV^{de} eeuw af ging men in de misdadiger een bezetene zien. De door de Boze verleide persoon was — evenals het dier — slechts een vat, waarin de duivel rusteloos arbeide om zijn omgeving te schaden en te kwellen. De misdadiger was een demonendrager. Vandaar dat het proces tegen de in dwaling brengende duivel gericht was. Vandaar ook dat de schrikwekkende doodstraffen als een kastijding en tegelijkertijd als een uitdrijving van de het verstand op hol jagende duivel bedoeld waren. Deze moest door de doodstraf uit het lichaam gedreven of er mede verdelgd en onschadelijk gemaakt worden. De veelvuldige aanwending van vuur en water bij de voltrekking der doodstraf, twee elementen, die als aan de demonen vijandig beschouwd werden, is in dit verband verklaarbaar. De sodomiet, de heks en de ketter werden verbrand, terwijl de door de Boze verleide kindermoordenaar levend begraven of verdronken werd.

In de late Middeleeuwen en de Moderne Tijden werden deze doodstraffen dikwijls nog door begeleidende straffen verscherpt, zoals het op een slede naar de plaats van terechtstelling slepen, het afkapen der rechterhand of de voorafgaande tepronkstelling aan de schandpaal.

Niet zelden werden wegens verschillende misdrijven, door een zelfde dader gepleegd, verscheidene wijzen van terechtstelling gecumuleerd. Hierin kan evengoed een verzachting gezien worden: de veroordeelde werd vóór de radbraking of vóór de verbranding eerst gehangen of gewurgd. De samenloop

van verscheidene soorten van executie was echter in de eerste plaats bedoeld als verscherping, b.v. na radbraking, onthoofding of na onthoofding, radbraking.

De terechtstellingen geschieden bij dag op de marktplaats. Het levend begraven gebeurde gewoonlijk op de Galgenberg. Deze openbare plaatsen van terechtstelling waren een symbool van de « persoonlijkheid » der stad en van de stedelijke macht. Het schavot en de galg waren bewijzen, dat de stad op « rechten » kon bogen, dat zij de *alta justitia* bezat. Zij behoorden tot het stadsbeeld, evenals het schepenhuis, de kerken, het belfort, de hallen, de patriërs- en poortershuisen, de poorten en wallen.

De enscenering van de terechtstelling beoogde zoveel volk mogelijk bijeen te brengen. Een speciale klok werd geluid, zodra de misdadiger door schout, communiemeesters en beul uit de gevangenis geleid werd om « gerecht » te worden. Klokkengelei en trompetgeschal verwittigden de gemeente.

De beul trad, in het bijzijn van schout, communiemeesters en schepenen, als voltrekker der straf op. Naast beul, trompetters, pijpers en trommelaars stapten soms tot 60 schutters in volle feestkleding voorop. De veroordeelde meestal in een lang wit hemd gekleed en met kaalgeschoren hoofd, was altijd vergezeld van een biechtvader. Deze laatste, die vrij mocht gekozen worden, ontving hiervoor een kleine geldelijke vergoeding en één of twee stopen wijn.

Vooraleer naar de plaats der terechtstelling gevoerd te worden kreeg de ter dood veroordeelde een stevige maaltijd — « beulen- » of « galgemaal » of « Johannesminne » — in de gevangenis opgediend, waaraan de biechtvader deelnam. Een schotel vis, rijkelijk met wijn en bier overgoten, behoorden gewoonlijk tot dit galgemaal.

Op het schavot of onder de galg bood de beul hem nog een laatste beker wijn aan, « der goden minne » genoemd.

Daarna werd het vonnis voorgelezen (8).

Na elke executie werd aan de rechters een flinke maaltijd opgediend, terwijl de beul en zijn helpers eveneens getrakteerd werden.

Slechts zelden is er van de begraving der terechtgestelden sprake. Door het niet-begraven immers werd de oneer verergerd. Ongekleed werden de lijken zonder enige plechtigheid onder de galg, op de Galgenberg, in een put bedolven, tenzij zij als aas voor honden, wolven en vogels bleven hangen of tot as verbrand werden. Van de tweede helft der XVI^{de} eeuw af konden de schepenbanken bij uitzondering toelating verlenen om het lijk van de veroordeelde, voorzien van het *viaticum*, in gewide aarde te doen begraven, *in honorem illius* (9). Deze uitzondering werd slechts zelden gemaakt (10).

In latere eeuwen gingen de lijken naar de ontleedtafel voor wetenschappelijk onderzoek. Het gebeurde dat Leuvense studenten 's nachts de gehangenen of geradbraakten gingen roven.

Evenals in de Frankische periode was ook nog in de Middeleeuwen de doodstraf op vele misdrijven slechts van toepassing in geval van ontdekking op heterdaad. Reden hiervan was de toen algemeen

geldende voorstelling, dat de op heter daad betrapte misdadiger door zijn daad vredeloos werd. Dit was het geval bij doodslag, voornamelijk wanneer de dader niet voortvluchtig was. Want regelmatig komt in de schoutsrekeningen voor dat zij, die een doodslag begingen, na enkele jaren buiten de stad geleefd te hebben, schout en schepenen door vrienden lieten bewerken, vrede maakten en zo hun doodstraf afkochten.

In de periode lopende van de tweede helft der XIV^{de} tot op het einde der XV^{de} eeuw, was de lijst der misdrijven, waarop de doodstraf gesteld was, reeds tamelijk uitgebreid. Zij omvatte moord, doodslag, verkrachting, sodomie, «moordbrand», roof, «transement», zware diefstal, oproer, samenzwering, verraad, vergiftiging, valsheid in geschriften, valsmunterij, vredebreuk en banbreuk. In de XVI^{de} eeuw werden daaraan nog ketterij en toverij toegevoegd.

Omstreeks het einde der Middeleeuwen verscherpte de oud-Nederlandse steden hun strijd en sancties tegen de beroepsmisdadigers (11). Gedurende de XIV^{de}, XV^{de} en XVI^{de} eeuw kan dan ook een toeneming der doodstraffen waargenomen worden; nadien daalde de curve zienderogen. Terwijl in de XIV^{de} en XV^{de} eeuw de doodstraf voltrokken werd door het levend verbranden in de ketel, de vieren-deling, het vuur, de galg, het rad en het zwaard, werden in de XVI^{de} eeuw daarenboven de verdrinking, het levend begraven, de fusillade en de wurging aangewend.

In verschillende keuren was de wijze van terechtstelling niet bepaald, maar aan het oordeel der rechters overgelaten. Het vonnis luidde altijd zonder meer, dat de misdadiger de dood verdiend had. De rechters moesten zich echter, wat de executiemodaliteiten betrof, aan zekere door zeden en gewoonten bepaalde grenzen houden, zoals voldoende blijkt uit de practijk.

De *distinctio poenarum ex delicto* kan subjectief en objectief beschouwd worden. Subjectief gezien, d.w.z. wat betreft de persoon van de veroordeelde, werden de doodstraffen vooreerst ingedeeld in mannen- en vrouwenstraffen, ofschoon deze indeling niet te absoluut moet worden opgevat.

Volgens het oudste recht werd de vrouw door haar misdrijf niet vredeloos; deze regel werd echter in de Middeleeuwen niet meer gevolgd. Er bestonden doodstraffen, die uitsluitend of hoofdzakelijk op vrouwen werden toegepast, zoals het levend begraven, het wurgen en het verdrinken en andere,

waarvoor alleen of hoofdzakelijk mannen in aanmerking kwamen, zoals het onthoofden en het radbraken.

Het onderscheid tussen mannen- en vrouwenstraffen berustte hoofdzakelijk op gronden van zedelijkheid.

Een ander subjectief onderscheid werd gemaakt tussen onthoofden en ophangen. De onthoofding was eervoller en edeler dan de galg; de onthoofding en het hangen waren eenvoudige doodstraffen. De brandstapel, de radbraking, de verdrinking, het levend verbranden in de ketel en het levend begraven werden als gequalificeerde straffen opgevat.

De doodstraffen konden ook objectief beschouwd worden, d.w.z. naargelang van de misdrijven, waarop zij gesteld waren. Zo was de galg het normale loon voor de dief, terwijl de schuldige aan doodslag of verkrachting gewoonlijk met het zwaard en de moordenaar met het rad kennis maakte.

Dr L. Th. MAES.

(1) P. CHRISTINAEUS, *In Leges Municipales*, II, 30 p. 159: «ut poena unius esset metus aliorum»; J. de DAMHOUDERE, *Pract. Crim.*, *Prefatie*, p. 2: «De misdaden dan zijn te punierene, omdat de peine van den eenen zoude moghen wesen de vreesse van velen»; J. de DAMHOUDERE, *Praxis Rerum Criminalium*, cap. 155: «ut poena unius, sit multorum metus».

(2) *Criminele Ordonnantie op de Stijl*, 9 Juli 1570, art. 45: «ende deselve tot exempele van den ghemeynen volcke dienen mach».

(3) J. HUIZINGA, *Herfsttij der Middeleeuwen*, Haarlem, 1941 (5), p. 24-26.

(5) H. DE GROOT, *De jure belli ac pacis*, Liber II, cap. XX, § 1, 1: «malum passionis, quod infligitur ob malum actionis» en § 1, 2: «qui male fecit, malum ferit»; G. DE WIJNANTS, *De Publicis Judiciis*, tit. XXIII: «Poena nihil aliud est quam legitima criminis vindicta».

(5) P. CHRISTINAEUS, *In Leges Municipales*, I, 14, p. 42; S. a. GROENEWEGEN, *Tractatus de legibus abrogatis*, *Digesta*, lib. XLVII, tit. XIX; D. TULDENUS, *Commentarius in Digesta. Codex*, IX, tit. XLVI, § 9; G. de WIJNANTS, *De Publicis Judiciis*, tit. VII en XXVII.

(6) Het Romeins recht kende eveneens de ongelijkheid der straffen; dit was een gevolg van het onderscheid tussen *honestiores* en *humiliores*. De straffen voor laatstgenoemden waren wreder en meer ontrendend dan die op eerstgenoemden toegepast. (*Dig.* XLVIII, 19, I: XLVIII, 8, 3, par. 5); de tegen de slaven aangewende straffen waren nog wreder dan de op de vrije *humiliores* toegepast. (*Dig.* XLVIII, 19, 10, 28, par. 2, par. 16).

(7) Het sacraal karakter der Germaanse doodstraffen werd vooral in het licht gesteld door K. VON AMIRA in zijn werk *Die Germanischen Todesstrafen*. München, 1922, en ook door H. FEHR, *Das Recht im Bilde*. Zürich, 1923, p. 12, waar hij refereert naar p. 77, naar de platen 95-97 en naar noot 37 op p. 182. Op te merken is dat de daarin ontwikkelde hypothese niet meer onvoorwaardelijk wordt aangenomen.

(8) *Criminele Ordonnantie op de Stijl*, 9 Juli 1570, art. 49.

(9) G. DE WIJNANTS, *De Publicis Judiciis*, tit. XXIII; Fr. ZYPAEUS, *Notitia juris Belgici*, lib. IX, de cadaveribus.

(10) Ook elders, omstreeks dezelfde tijd: cfr. in Straatsburg, vóór de XVIde eeuw: één galg; in 1585: een tweede; in 1622: een derde. (cfr. SILBERMANN, *Lokalgeschichte von Strassburg*, p. 169-170).

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 25 November 1946.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Smetrijns.

Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

MOTIVEERING VAN VONNISSEN EN ARRESTEN.
— ONMOGELIJKHEID VOOR HET HOF ZIJN TOEZICHT UIT TE OEFENEN OP DE WETTELIJKHEID VAN DE BESLISSING. — VERBEURDVERKLARING NIET WETTELIJK VERANTWOORD. — GEBREK AAN MOTIVEERING.

Is niet gemotiveerd de beslissing, die verzuimt te bepalen op welk misdrijf de straf toegepast wordt, daar het Hof van Verbreking hierdoor in de onmogelijkheid gesteld is zijn toezicht op de wettelijkheid er van uit te oefenen. Gebrek aan motiveering is eveneens aanwezig, wanneer de beslissing verzuimt te zeggen welke voorwerpen onder de verbeurdverklaring vallen, daar zij aldus in gebreke blijft de verbeurdverklaring wettelijk te verantwoorden.

Hallaert, Arthur.

Gelet op het bestreden arrest op 11 Juli 1946 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Over het middel : schending van art. 42 van het Strafwetboek en 97 der Grondwet, doordat het Hof van Beroep de verbeurdverklaring heeft uitgesproken van de voorwerpen die tot het plegen van het misdrijf gediend hebben zonder nader te bepalen a) over welke voorwerpen het gaat, b) welke van de vier weerhouden betichtingen deze is die door deze bepaling bedoeld is;

Overwegende dat het bestreden arrest den aanlegger veroordeelt wegens vier verschillende misdrijven; dat het, op dit punt het vonnis a quo bekrachtigende, de verbeurdverklaring uitspreekt van de voorwerpen die tot het plegen van het misdrijf gediend hebben;

Overwegende dat het bestreden vonnis, daar het verzuimt te bepalen op welk misdrijf die straf toegepast wordt en juist te zeggen welke voorwerpen onder de verbeurdverklaring vallen, het Hof van Verbreking niet toelaat zijn toezicht uit te oefenen op de wettelijkheid van de beslissing en in gebreke blijft die beslissing nopens de verbeurdverklaring wettelijk te rechtvaardigen;

En overwegende dat de substantieele of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de uitgesproken veroordeelingen overeenkomstig de wet zijn;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest doch in zoover slechts het de voorwerpen, die tot het plegen van het misdrijf gediend hebben verbeurd verklaart;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven

worden op de registers van het Hof van Beroep te Gent, en dat melding ervan zal gemaakt worden op den kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak alzoo omschreven naar het Hof van Beroep te Brussel;

Kosten ten laste van den Staat.

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 9 December 1946.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Smetryns.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayolt de Termicourt.

Pleiter : Mr. Van Leynseele.

POLDERS. — HEFFING VAN DIJKGESCHOTTEN.
KARAKTER VAN DEZE BELASTING. — BEVOEGDHEID VAN HET POLDERBESTUUR.

Een door een plaatselijke macht opgelegde belasting verliest haar karakter van belasting niet om reden, dat deze niet alle eigenaars van in het rijk gelegen onroerende goederen treft, doch alleen de eigenaars van onroerende goederen gelegen in het gedeelte van het nationaal grondgebied, waar die macht haar bevoegdheid wettelijk uitoefent. De door een Polderbestuur volgens de wettelijke grondslagen geheven dijkgeschotten, onder het eenig voorbehoud van de uit de wet voortvloeiende vrijstellingen, treffen alle eigenaars van de erven, gelegen in het gedeelte van het grondgebied, afhankelijk van het gezag van het Polderbestuur.

De door een Polderbestuur geheven belastingen worden niet opgelegd in het belang alleen van de eigenaars der in de polders gelegen erven maar van de geheele gemeenschap. Het Polderbestuur, door de werken tot onderhoud en herstelling van de dijken te bevelen en uit te voeren, handelt, ofschoon het hierdoor de belangen van de eigenaars dient, hoofdzakelijk in het openbaar belang, te weten : de beschutting van een deel van het grondgebied tegen de overstromingen, het instandhouden van een aangepast waterregime en van de voorwaarden, die de gezondheid van de bevolking der streek bevorderen. De wetgever heeft juist met het oog op dat algemeen belang aan het Polderbestuur de door dit uitgeoefende machten toegekend o.m. het heffen, met de vereischte goedkeuring, van belastingen of geschotten ter bestrijding van de kosten der hierboven opgesomde werken.

Registratie en Domeinen /t. Het Polderbestuur van Lilloo.

Het Hof,

Gelet op het bestreden Besluit van de Bestendige Deputatie van den Provincieraad van Antwerpen, dd. 14 December 1945;

Over het middel : schending van artikel 113 der Grondwet, van artikelen 26 en 33 der wet van 16 September 1807 betreffende het droogmaken der

moerassen; van artikelen 2 en 3 der wet van 14 Floreal an XI; van artikelen 103 en 105 der wet van Frimaire an VII, doordat de bestreden beslissing geweigerd heeft de dijkgeden als belastingen te aanzien en ze dan ook, ten onrechte, ten laste van den Belgischen Staat gelegd heeft, dan wanneer het openbaar domein van alle belastingen vrijgesteld is;

Overwegende, dat, zonder na te gaan of de onroerende goederen die in den Polder van Lillo gelegen zijn en aan den Staat toebehooren, deel uitmaken van het publiek Staatsdomein of afhangen van het Staatsdomein, ze geheel of gedeeltelijk voor een openbaren dienst of voor een dienst van algemeen nut gebruikt worden, het bestreden besluit het verhaal van den Staat verwerpt en verklaart dat deze de door het Polderbestuur gevestigde dijkgeschotten verschuldigd is, om de eenige redenen dat die geschotten niet ten laste van al de burgers, zonder uitzondering, en niet ten voordeele van de geheele gemeenschap gevestigd zijn, doch invorderingstaxen zijn, welke alleen de eigenaars van de ingedijkte erven treffen, en welke uitsluitend ten voordeele van deze gevestigd zijn;

Overwegende, eenerzijds, dat een door een plaatselijke macht gevestigde belasting haar karakter van belasting niet verliest om de reden dat deze niet alle eigenaars van in het Rijk gelegen onroerende goederen treft, doch alleen de eigenaars van onroerende goederen, welke gelegen zijn in het gedeelte van het nationaal grondgebied waar die macht haar bevoegdheid wettelijk uitoefent;

Dat de betwiste belasting, volgens de wettelijk gevestigde grondslagen, en onder het eenig voorbehoud van de uit de wet voortvloeiende vrijstellingen, alle eigenaars treft van de erven gelegen in het gedeelte van het grondgebied dat afhangt van het gezag van het Polderbestuur van Lilloo;

Overwegende, anderzijds, dat het bestreden besluit ten onrechte bevestigt dat de belasting door een Polderbestuur geheven, niet tot doel heeft te voorzien in uitgaven van publiek belang, doch is ingevoerd in het belang alleen van de eigenaars der in den polder gelegen erven;

Dat de polder een openbaar bestuur is; dat, alhoewel dit laatste door de werken tot onderhoud en herstelling van de dijken te bevelen en uit te voeren, het belang van de eigenaars dient, het niettemin hoofdzakelijk handelt in het openbaar belang, te weten: de beschutting van een deel van het grondgebied tegen de overstromingen, het in stand houden van een aangepast waterregime en van de voorwaarden die de gezondheid van de bevolking der streek bevorderen;

Dat de wet, precies met het oog op dat algemeen belang, aan het polderbestuur de machten toekent welke het uitoefent, en namelijk, het vestigen, met de vereischte goedkeuring, van belastingen of geschotten welke het bedrag van de hierboven bepaalde werken moeten dekken;

Overwegende, dat het bestreden besluit — door, om de redenen welke het aangeeft, het verhaal van den aanlegger te verwerpen, en door niet te onderzoeken, zooals de aanlegger het vroeg, of de belaste goederen tot het publiek Staatsdomein behoorden

ofwel afhangende van het privaat Staatsdomein, ze geheel of gedeeltelijk tot een openbaren dienst of tot een algemeen nut gebruikt worden, — de in het middel aangeduide bepalingen geschonden heeft;

Om die redenen:

Verbreekt het bestreden besluit;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van de Bestendige Deputatie van den Provincialen Raad van Antwerpen en dat melding er van zal gemaakt worden op den kant van de vernietigde beslissing;

Kosten ten laste van den Staat;

Verwijst de zaak naar de Bestendige Deputatie van den Provincialen Raad van Oost-Vlaanderen.

HOF VAN VERBREKING

2de Kamer. — 20 Januari 1947.

Raadsheer-Verslaggever: M. Bail.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.
Pleiters: Mrs Marcq en Moyersoën.

INKOMSTENBELASTING. — TAXATIE VAN VENNOOTSCHAPPEN OP AANDEELEN. — ART. 52, PAR. 6 VAN DE SAMENGESCHAKELDE WETTEN BETREFFENDE DE INKOMSTENBELASTING. — WIJZIGINGSBESLUIT VAN 22 SEPTEMBER 1941. — INTERPRETATIE EN STREKKING.

Ofschoon het besluit van 22 September 1941 de vennootschappen op aandelen aan de betaling onderworpen heeft van de bedrijfsbelasting, zoowel op de voorbehouden als op de uitgekeerde winsten van het dienstjaar, werd par. 6 van art. 52 van de samengeschatte wetten betreffende de inkomstenbelasting hierdoor niet gewijzigd. Wanneer de niet uitgekeerde inkomsten eener rechtspersoonlijkheid bezittende vennootschap minder bedragen dan de netto-inkomsten, welke in hetzelfde boekjaar reeds aangeslagen werden, blijft het derhalve toegelaten van het bedrag der uitgekeerde inkomsten van het dienstjaar het overschot van de reeds aangeslagen netto-inkomsten af te trekken, zelfs voor de berekening van de mobiliënbelasting.

De interpretatie van het Beheer van Financiën als zou uit de door het besluit van 22 September 1941 gebrachte wijziging aan art. 35, par. 3 der samengeschatte wetten — waardoor de vennootschap op aandelen in de bedrijfsbelasting wordt aangeslagen, zelfs voor de winsten van het dienstjaar aan de aandelen uitgekeerd en aldus ten aanzien van de toepassing van die belasting een einde heeft gesteld aan de vroeger aangenomen vermenging van den persoon van de vennootschap met dezen van den aandeelhouder — logisch moet worden afgeleid, dat de vermenging van personen evenmin mag aangenomen worden voor de toepassing van art. 52, is met den tekst van dit art. onvereinigbaar.

Er bestaat geen tegenstrijdigheid eenerzijds te bepalen, dat de uitgekeerde inkomsten eener vennootschap op aandelen onderworpen zijn aan de bedrijfsbelasting en aan de mobiliënbelasting — waardoor het onderscheid tusschen den persoon van de vennootschap en dezen van den aandeelhouder geëerbiedigd wordt — en anderzijds te voorzien, dat de aftrekking van de in den loop van een boekjaar reeds aangeslagen inkomsten in zekere gevallen en onder zekere voor-

waarden uitwerking zal kunnen hebben, zoowel ten aanzien van de door de vennootschap verschuldigde directe belastingen als ten aanzien van de directe belastingen, die door de vennootschap ter ontlasting van de aandeelhouders werden betaald.

Beheer van Financiën t/ N. V. La Géorgie. (1)

Gelet op het bestreden arrest, op 21 Maart 1944 gewezen door het Hof van Beroep te Gent;

Over het middel: schending van artikelen 97 en 112 van de Grondwet en van artikelen 14 §, 1°, 20, § 1, 1°; 35, § 3 en 52 § 1 en 6 der wetten betreffende de belastingen op de inkomsten, samengeschied bij besluit van 3 Juni 1941, gewijzigd door artikelen 1 en 5 van het besluit van 22 September 1941, waar het bedoelde arrest de teruggave beveelt van de mobiliënbelasting gestort op het deel der dividenden voortkomende van de winst van het jaar, dan wanneer de mobiliënbelasting verschuldigd is op het totaal bedrag der dividenden;

Overwegende, dat de door de voorziening gestelde vraag deze is of, wanneer, zooals in de zaak, de niet uitgekeerde inkomsten van een naamloze vennootschap minder bedragen dan de netto-inkomsten welke in hetzelfde boekjaar reeds aangeslagen werden, artikel 52 § 6 der samengeschiede wetten op de inkomstenbelasting toelaat van het bedrag der uitgekeerde inkomsten van het dienstjaar het overschot van de reeds aangeslagen netto-inkomsten af te trekken, zelfs voor de berekening van de mobiliënbelasting gevestigd bij artikelen 14, 15 en 20 van gezegde wetten;

Overwegende, dat het vaststaat, en dat het ten andere door de voorziening niet betwist wordt, dat dergelijke aftrekking door artikel 52 § 6 toegelaten was vóór het in werking treden van het besluit dd. 22 September 1941;

Doch overwegende, dat het eischend Beheer staande houdt dat daar artikel 1 van voormeld besluit, artikel 35 § 3 der samengeschiede wetten gewijzigd heeft, de vennootschappen op aandeelen aangeslagen heeft in de bedrijfsbelasting, zelfs op de winsten van het dienstjaar aan de aandeelen uitgekeerd, en aldus, voor de toepassing van die belasting, een einde gesteld heeft aan de vroeger aangenomen vermenging van den persoon van de vennootschap met dezen van den aandeelhouder, daaruit logisch voortvloeit dat deze vermenging van personen evenmin mag aangenomen worden voor de toepassing van artikel 52 van gezegde wetten; dat bovendien de § 6 van artikel 52 de vennootschap niet toelaat de reeds aangeslagen inkomsten tweemaal af te trekken;

Overwegende dat, weliswaar, het besluit dd. 22 September 1941 de naamloze vennootschappen aan de betaling onderworpen heeft van de bedrijfsbelasting zoowel op de voorbehoudene als op de uitgekeerde winsten van het dienstjaar, doch § 6 van artikel 52 der samengeschiede wetten onaangeroerd heeft gelaten; dat inderdaad, gezegd besluit in artikel 52 der samengeschiede wetten slechts de tweede alinea van § 1 en de § 7 wijzigt (artikel 5 van het Besluit van 22 September 1941);

Overwegende, dat daaruit blijkt dat § 6 van

artikel 52 der samengeschiede wetten door de Hoven en Rechtbanken verder moet worden toegepast, zelfs na de inwerkingtreding van het Besluit dd. 22 September 1941;

Overwegende, dat de nieuwe door het eischend Beheer aan artikel 52 § 6 gegeven interpretatie onverenigbaar is met den tekst ervan;

Dat men niet zou kunnen begrijpen dat de aftrekking van de reeds aangeslagen netto-inkomsten slechts zou kunnen geschieden zoo de niet-uitgekeerde inkomsten niet volstaan, indien de aftrekking op de eene of op de andere een identiek uitwerksel had, het is te zeggen in beide gevallen de afgetrokken inkomsten alleen van dezelfde belasting ontlasten;

Dat de tekst van artikel 52 § 6 noodzakelijk onderstelt dat de aftrekking, wanneer ze gedaan wordt op de uitgekeerde winsten, uitwerksels kan hebben welke verschillen van deze teweeggebracht wanneer ze op de voorbehouden inkomsten gedaan wordt, het is te zeggen een vrijstelling medebrengen van de mobiliënbelasting;

Overwegende, dat er geenszins tegenstrijdigheid bestaat enerzijds, te beschikken dat de uitgekeerde inkomsten van een naamloze vennootschap onderworpen zijn aan de bedrijfsbelasting en aan de mobiliënbelasting, bepaling die het onderscheid eerbiedigt tusschen den persoon van de vennootschap en deze van den aandeelhouder, en anderzijds, te voorzien dat de aftrekking van de in den loop van een boekjaar reeds aangeslagen inkomsten, in zekere gevallen en onder zekere voorwaarden, uitwerksel zal kunnen hebben zoowel wat de voor de vennootschap verschuldigde directe belastingen betreft als wat een directe belasting aangaat door de vennootschap ter ontlasting van den aandeelhouder betaald;

Overwegende eindelijk, dat het bestreden arrest de in den loop van hetzelfde boekjaar reeds aangeslagen netto-inkomsten niet tweemaal van het bedrag van de uitgekeerde inkomsten heeft afgetrokken; dat het zé slechts eenmaal heeft afgetrokken, maar beslist heeft dat die inkomsten, daar ze reeds aangeslagen geweest waren, het opnieuw konden zijn noch in de bedrijfsbelasting noch in de mobiliënbelasting, noch in de nationale crisisbelasting;

Dat het middel in rechte niet opgaat;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Kosten ten laste van den Staat.

(1) Zie arrest van het Hof van Beroep te Gent, d.d. 21 Maart 1944, hieronder.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2de Kamer. — 21 Maart 1944.

Voorzitter: M. Verbeke.

Raadsheren: M.M. Lagai en Vandermersch.

Advocaat-Generaal: M. Vermeulen.

Pleitters: Mrs Moyersoën en Boddaert,

INKOMSTENBELASTING. — TAXATIE VAN VENNOOTSCHAPPEN OP AANDEELEN. — ART. 52, PAR. 6 VAN DE SAMENGESCHAKELDE WETTEN BETREFFENDE DE INKOMSTENBELASTING. — WIJZIGINGSBESLUIT VAN 22 SEPTEMBER 1941. — INTERPRETATIE EN STREKKING.

Het besluit van 22 September 1941 heeft geen wijziging gebracht aan art. 52, par. 6 van de samengeschatelde wetten betreffende de inkomstenbelastingen; dit is alleen geschied met het tweede lid van par. 1 en met par. 7 van art. 52.

Fiscale wetsbepalingen dienen op beperkende wijze te worden uitgelegd en het behoort niet aan het Beheer van Financiën, onder voorwendsel van interpretatie, de toepassing te ontwijken van een wetsbepaling, die duidelijk door den wetgever werd behouden.

Het besluit van 22 September 1941 heeft — het rechtsprincipe stipt toepassend van het bestaan van een volledig onderscheid van persoon tusschen de vennootschap op aandelen en haar aandeelhouders — de vroegere wetsbepalingen afgeschaft, waardoor aftrekking van belasting op belasting in geval van uitdeeling door een vennootschap op aandelen van vroeger belaste voorbehouden winsten was toegelaten; het heeft evenwel volstrekt geen afwijking aangebracht aan de wetsbepalingen betreffende de aftrekking van inkomsten op inkomsten voorzien bij par. 6 van art. 52, vermits deze aftrekking in de vennootschappen op aandelen evenals in de andere vennootschappen rechtstreeks geschiedt ten bate van de vennootschap zelf en derhalve ten bate van een zelfden rechtspersoon.

N. V. La Géorgie t/ Bestuurder der belastingen. (1)

Gezien het verhaal regelmatig naar den vorm;

Overwegende, dat het Beheer ten onrechte ten laste van verhaalster een aanslag heeft gevestigd op de mobiliënbelasting van het dienstjaar 1942 op het bedrag der door haar uitgekeerde winsten, zonder van dit bedrag het bedrag af te rekenen van haar vroeger reeds belaste inkomsten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 52 § 6 van de samengeschatelde wetten; dat de Heer Bestuurder der Belastingen derhalve ten onrechte het bezwaar heeft afgewezen dat door verhaalster tegenover dezen aanslag werd ingediend;

Overwegende immers, dat door het besluit van 22 September 1941 enkel het tweede lid van § 1 en § 7 van het artikel 52 werd gewijzigd; dat dit besluit geen de minste wijziging heeft aangebracht aan § 6 van dit artikel; dat deze wetsbepaling dus werd behouden en gehandhaafd en steeds voort van toepassing is gebleven;

Overwegende, dat fiscale wetsbepalingen beperkenderwijze dienen te worden verklaard en het aan het Beheer niet behoort onder voorwendsel van verklaring de toepassing te ontwijken van eene wetsbepaling die duidelijk door den wetgever werd gehandhaafd;

Overwegende ten andere, dat, bij zijn besluit van 22 September 1941, de wetgever met bedoeling, in het belang van de vernieuwing van de economische toerusting van het land, voortaan te beletten dat

de uitgedeelde winsten eener vennootschap op aandelen een voordeelig fiscaal regime bleven genieten dan de voorbehouden winsten, een einde heeft willen stellen aan de toepassing van dit deel der vroegere wetgeving, waarbij, in geval van uitdeeling van vroeger belaste voorbehouden winsten, de opvolgende aanslagen ten laste van de vennootschap en ten laste der aandeelhouders, als een dubbele aanslag waren beschouwd ten laste van eenzelfde schatplichtige, om reden dat de vennootschap krachtens artikel 20, § 1, 1°, persoonlijk de belasting ten laste van hare aandeelhouders verschuldigd was en derhalve geacht werd dezen te vertegenwoordigen, en waarbij, ten einde dezen dubbelen aanslag te vermijden, op de verschuldigde belasting aftrekking werd toegestaan van de reeds vroeger geheven belastingen;

Overwegende, dat het Besluit van 22 September 1941, daartoe met alle stiptheid het rechtsprincipe toepassend van het bestaan van een volkomen onderscheid van rechtspersoon tusschen de vennootschap op aandelen enerzijds, en hare aandeelhouders anderzijds, de vroegere wetsbepalingen heeft afgeschaft, toelatend aftrekking van belastingen op belasting in geval van uitdeeling door een vennootschap op aandelen van vroeger belaste voorbehouden winsten, maar dat het volstrekt geen afwijking heeft ingesteld op de wetsbepalingen betreffende de aftrekking van inkomsten op inkomsten voorzien bij § 6 van artikel 52, vermits deze aftrekking in de vennootschappen op aandelen evenals in de andere vennootschappen rechtstreeks geschiedt ten bate van de vennootschap zelf en derhalve ten bate van eenzelfde rechtspersoon;

Overwegende, dat in onderhavig geval het bedrag der reeds vroeger belaste inkomsten het gezamenlijk bedrag overtreft van de niet uitgedeelde en van de uitgedeelde winsten; dat verhaalster nochtans slechts terugbetaling vordert van het deel der belasting dat betrek heeft op het deel der uitgedeelde winst, voortkomend van de winst van het jaar, hetzij 15.868 fr.;

Om die redenen :

Het Hof,

Gehoord ter openbare zitting het verslag van Raadsheer Vandermersch, en het eensluidend advies van den Heer Advocaat-Generaal Vermeulen;

Alle andere besluiten of tegenbesluiten van de hand wijzend;

Ontvangt het verhaal en verklaart het gegrond;

Zegt voor recht, dat het Beheer ten onrechte toepassing heeft geweigerd van § 6 van artikel 52 der samengeschatelde wetten;

Veroordeelt den Belgischen Staat aan verhaalster eene som terug te betalen van 15.868 frank met de rechterlijke intresten van af den dag de betaling opvolgende;

Veroordeelt den Belgischen Staat tot de kosten.

(1) Tegen dit arrest voorzag zich het Beheer van Financiën in verbreking. — Zie Hof van Vrebreking, 20 Januari 1947, hiervoor.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Kortgeding. — 17 December 1946.

Voorzitter : M. Castelein.

Plsitters : Mrs. M. De Meyer en R. Van Lennep.

BEVOEGDHEID VAN DEN RECHTER IN KORTGEDING. — APPARTEMENTSBEWONING VOORZIEN DOOR ARBEIDSOVEREENKOMST. — VERBREKING DEZER ARBEIDSOVEREENKOMST. — RECHTER IN KORTGEDING BEVOEGD DE UITDRIJVING TE BEVELEN.

De rechter in kortgeding is bevoegd de uitdrijving te bevelen van een opgezegden bediende uit de plaatsen, die hij van zijn werkgever krachtens de gesloten arbeidsovereenkomst betreft, van zodra hij de hoogdringendheid van den gevraagden maatregel erkent en ongeacht de tusschen partijen bestaande betwistingen. (1)

N. V. National t./ Cockx en Genevay.

Gezien de inleidende dagvaarding dd. 16 November 1946 van deurwaarder Henry Schuermans, verblijvende te Antwerpen, geboekt en hieraan gehecht; Gezien de Wet van 15 Juni 1935 artt. 2, 34, 37 en 41;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien de eisch er toe strekt om tweeden verweerder zijne echtgenoot, eerste gedaagde, te hooren machtigen om in rechte op te treden en bij gebreke haar hiervan door de Rechtbank te dien einde te hooren machtigen;

dit gedaan zijnde voor recht te hooren zeggen dat gedaagden vanaf 1 Augustus 1946 en minstens vanaf 1 November zonder recht noch titel de plaatsen betrekken toebehoorende aan verzoekster; bijgevolg zich te hooren veroordeelen om onmiddellijk de door hen aldaar betrokken plaatsen te ontruimen en ter vrije beschikking te stellen van verzoekster, en bij aldien ze het niet zouden doen binnen de 24 uren der beteekening van het uit te spreken bevelschrift, van nu af en voor alsdan verzoekster te hooren machtigen om hen te doen uitdrijven door den eersten daartoe aanzochten deurwaarder, hen met de hunnen en alle derden er zich bevindende en hunne meubelen en effecten op den openbaren weg te doen zetten;

Aangezien verweerders besluiten tot onze onbevoegdheid *ratione materiae*;

Overwegende dat vaststaat dat aanlegster bij aanbevolen schrijven van 29 Juli 1946 opzeg gaf aan eerste verweester die wel schijnt in dienst geweest te zijn, van aanlegster als bediende, te zeggen als *directrice-bestuurster*, met verbod van zich nog in hare bureelen aan te bieden en tevens met verplichting het appartement hetwelk zij slechts betrok, volgens aanlegster, alleen tengevolge van hare betrekking, ter harer beschikking te stellen;

Aangezien protest aangeteekend werd door eerste verweester dame Cockx, die opwierp dat ze tevens de functies van beheerster bekleedde en dat ze betwistte het principe van den opzeg en dat ze den opzeg van drie maanden niet kon aannemen;

Aangezien aanlegster insgelijks een bepaalde som van Fr. 6900,— ter beschikking stelde van eerste verweester gedeeltelijk als weddegeld voor drie maanden berekend op 1500 fr. minimum loon per maand en drie maanden aan 800 fr. schatting volgens aanlegster voor het voordeel genoten voor de bezetting van het appartement, die deel uitmaakte van de maandelijksche wedde;

Overwegende dat men dient te constateeren dat geen huishuurovereenkomst voorgebracht wordt, dat, weliswaar eerste verweester voorwendt dat de inschrijvingen te dien opzichte zouden geschied zijn in de handelsboeken van de vennootschap tot de teistering 1943, van de lokalen, gelegen te Mortsel Antwerpsche Steenweg, 117-119, ter oorzaak van den vliegboomaanslag welke toen plaats gegrepen had;

Overwegende dat uit reden « heirkracht » deze vermelde boeken niet meer kunnen voorgelegd worden, dat het dus blijft bij een louter gezegde, zonder afdoende bewijsvoering;

Overwegende dat de Rechtbank van Vrede van Berchem, bij geboekt vonnis uitgesproken op 22 October 1946, zich ten slotte onbevoegd, « *ratione materiae* » verklaard heeft, en in de beweegreden van dit vonnis namelijk laat hooren dat ter zake de bezetting der bewoonde plaatsen, niet steunende op eene erkende of betwiste huurovereenkomst, de bepalingen voorzien door artikel 1 van het Koninklijk Besluit nr 302 van 30 Maart 1936, niet van toepassing zijn om te kennen omtrent de eischen tot uitdrijving « uit plaatsen bezet zonder recht »;

Overwegende dat de Rechtspraak aanneemt (zie Hof van Beroep Brussel, 3 Juni 1893, Pas. 1885, 11, 109) dat de Rechter in Kortgeding bevoegd is om de uitdrijving te bevelen van een bediende opgezegd door zijn werkgever, uit de plaatsen dewelke hij bezit of betreft in de instelling van dezen laatsten, indien oneenigheid ontstaan is, niettegenstaande de bediende de wettelijkheid van zijne afzetting betwist en zijn recht op eventueele schadevergoeding;

Overwegende dat volgens deze rechtspraak, de kwestie van de uitdrijving totaal vreemd en onafhankelijk is van de bestaande wederkeerige overeenkomsten tusschen partijen gesloten, derwijze dat de Rechter in Kortgeding zich geenszins te bemoeien heeft, noch met dergelijke overeenkomsten tusschen belanghebbenden noch met de gebeurlijke toe te kennen schadevergoeding; hij is alleen gehouden bij constatering van een werkelijke hoogdringendheid zooals het geval zich in zake voordoet, de uitdrijving te bevelen; (zie Pays 1-2-1873: D. P. 1876. II, 163; zie Moreau : *Juridiction des Référés*, nr 375).

Overwegende dat de bezetting van de plaatsen boven de bureelen van aanlegster te Mortsel, 119, Antwerpsche Steenweg, door de echtelieden Genevay-Cockx, een zuivere feitelijkheid is, aan dewelke zonder verwijl een einde dient gesteld;

Overwegende dat het blijkt dat sinds 12 November 1946 eerste verweester dame Genevay-Cockx haar ontslag gaf als beheerster van de N. V. National, derwijze dat ze thans niet meer op haar hoedanigheid van lid van de N. V. beroep kan doen

om nog verder de voormelde appartementen te blijven bezetten;

Om deze Redenen :

Wij, J. Castelein, Voorzitter der Rechtbank van eersten Aanleg zitting houdende te Antwerpen, zetelend in Kortgeding en uitspraak doende op tegenspraak, zeggen voor recht dat door mede met haar echtgenoot Mevrouw Cockx besluiten te nemen, de heer Genevay zijne echtgenootte gemachtigd heeft om in rechte te treden als verweerster, verleenen machtiging nochtans, voor zooveel als noodig zou blijken aan eerste verweerster ten einde in rechte te treden;

Zeggen voor recht dat gedaagden vanaf 1 Augustus 1946 en minstens vanaf 1 November 1946 zonder recht noch titel de plaatsen betrekken behorende aan verzoekster waar ze thans verblijven te Mortsel, Antwerpsche Steenweg, 119;

Veroordeelen hen om onmiddellijk de door hen aldaar betrokken plaatsen te ontruimen en ter vrije beschikking te stellen van verzoekster en bij aldien zij zulks niet zouden doen, machtigen van nu af en voor als dan verzoekster om hen te doen uitdrijven door den eersten daartoe aangezochten deurwaarder, hen met de hunnen en alle derden er zich bevindende en hunne meubelen en effecten op den openbaren weg te doen zetten, binnen de zes dagen der beteekening;

Veroordeelen gedaagden tot de kosten;

Verklaren het bevel uitvoerbaar op minuut en vóór de boeking spijs alle verhaal en zonder borgstelling; vertrouwen te dien einde de minuut dezer toe aan Mijnheer F. Maes, deurwaarder verblijvende te Antwerpen, voor een termijn van twintig dagen.

(1) Vgl. Braas : Précis de Procédure civile, nrs 598, 599 en 603.

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE LEUVEN

(Zetelende in beroep)

1 Februari 1947.

Voorzitter : M. J. Vanderveeren.

Rechters : M.M. Colle en R. Senelle.

Openb. Min. : M. Rozot.

Pleiters : Mrs. A. Hoschet en L. Bosmans.

VERKEER. — ART. 36 K.B. VAN 1 FEBRUARI 1934.
— VERPLICHTINGEN VAN DEN WEGGEBRUIKER
DIE WIL INSLAAN.

Het verbod, dat aan den weggebruiker betreffende het voorsteken door art. 36 van het K.B. van 1 Februari 1934 wordt opgelegd, primeert, i.d.z. dat de weggebruiker, die wil inslaan, alleen moet nalaten den weg af te snijden van dezen, die normaal zijn weg vervolgt.

O. M. en Vandeghinste R. t./ Verhaeghen.

te Bekkevoort den 29 April 1946
den doorgang afgesneden te hebben voor dengene die zijn weg vervolgt;

Aangezien de eerste rechter met recht en rede verdachte heeft vrijgesproken van de betichting die hem werd telastgelegd;

Aangezien inderdaad het vonnis a quo zeer oordeelkundig en in overeenstemming met de althans vaststaande rechtspraak van het Hof van Cassatie beslist heeft, dat het verbod dat wordt opgelegd aan de weggebruikers bij artikel 36 der Wegcode primeert, en de weggebruiker die wil inslaan, alleen moet nalaten den weg af te snijden van dezen die normaal zijn weg vervolgt, wat niet in casu het geval is geweest voor de burgerlijke partij, doordat ze zich eerst bij die aansluiting links begaf om voor te steken;

Aangezien de Rechtbank ook aanneemt als bewezen zijnde, dat de verdachte zijn richtingslichten links heeft aangestoken vooraleer hij zijn draai naar links genomen heeft;

Aangezien te meer de Rechtbank tot de beweegredenen van het vonnis in hun geheel toetreedt;

Om deze beweegredenen :

De Rechtbank houdt het vonnis van den eersten rechter op straf- en burgerlijk gebied goed, en verwijst de burgerlijke partij tot al de kosten door haar gedaan en ook tot de kosten gedaan door de openbare partij.

KRIJGSRAAD TE MECHELEN

27 Januari 1947.

Voorzitter : M. Croonen.

Substituut-Krijgsauditeur : M. Van de Velde.

Pleiters : Mrs. Basyn, Wagemans, Smets, Nobels en Corséls.

I. ECONOMISCHE COLLABORATIE. — ART. 115, 2 S.W.B. — MOREELE DWANG. — ONOVERWINNELIJKE DWALING.

II. ECONOMISCHE COLLABORATIE. — ART. 123 S.W.B. — BEOORDEELING VAN HET WINSTBEJAG.

III. ECONOMISCHE COLLABORATIE. — ART. 123 DECIES S.W.B. — BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID. — RESTRICTIEVE INTERPRETATIE.

I. Het hervatten van de industriële bedrijvigheid, niet uit vrees voor de verordeningen der bezettende overheid en voor de hieraan verbonden sancties, maar als gevolg van de algemeene gedachte bij de bevolking, inzonderheid bij de arbeiders, dat het noodzakelijk was het werk te hernemen, teneinde de werkloosheid te bestrijden en de loontrekkenden in staat te stellen in het onderhoud van hun familie te voorzien, kan niet aangezien worden als morele dwang, die strafuitsluitend zou werken. De besluitwet van 15 Mei 1945 (art. 115, 2 S.W.B.) heeft met deze werkelijke toestanden rekening gehouden bij het bepalen van de strafbare hulpverschaffing aan den vijand. De houding van het stadsbestuur van Mechelen, verantwoordelijk voor de herneming der Mechelsche industrie — er werd zelfs aangespoord tot herneming van het werk in bedrijven waarvan de leiders afwezig waren — in het begin der bezetting alsmede voor het contracteren met de bezettende overheid voor aanzienlijke bedragen betreffende de levering van allerlei mobilair voorwerpen, dienstig zoowel voor het Duitse leger

als voor de oorlogseconomie van den bezetter, kan beschouwd worden als een onoverwinnelijke dwaling, die een grond van rechtvaardiging oplevert. Deze grond van rechtvaardiging kan niet meer aanvaard worden vanaf begin 1941, toen het voor iedereen duidelijk was geworden, dat de hulpverschaffing aan den vijand een misdaad tegen 's lands veiligheid was die door het strafrecht werd beteugeld. (1)

II. De omstandigheid uit winstbejag gehandeld te hebben voorzien bij art. 123 ter S. W. B. (Bsluitwet 20 September 1945, art. 1) is van zulkdanigen verziwaren aard, dat niet alleen de voor de misdadige bedrijvigheid ontvangen vergelding tot eigendom van de schatkist dient verklaard, maar, dat zij meteen het karakter van het misdrijf wijzigt en er een misdaad van gewoon recht van maakt. Dit moet den rechter aanzetten tot de grootste omzichtigheid bij het beoordeelen van deze omstandigheid, vooral in zaken van economische collaboratie, waar het ontvangen van een vergelding (de verkoopprijs der gefabriceerde en geleverde producten) om zoo te zeggen onafscheidbaar is van dergelijke verhandelingen.

III. Volgens art. 123 decies S.W.B. (Beshluitwet 20 September 1945, art. 2) zijn de vennootschappen burgerlijk aansprakelijk voor de geldboeten, kosten, verbeurdverklaringen en geldelijke straffen hoegenaamd, die tegen hun organen of aangestelden werden uitgesproken, terwijl de burgerlijke aansprakelijkheid van de leden der handelsverenigingen, die geen rechtspersoonlijkheid bezitten, wegens misdrijven door vennoten, zaakvoerders of aangestelden gepleegd, bij gelegenheid van een tot de bedrijvigheid van de vereniging behorende verrichting, slechts kan bestaan tot beloop der sommen of waarden, die de strafbare verrichtingen aan de leden van de feitelijke vereniging hebben opgebracht. De rechthebbenden van de vennootschappen of de rechthebbenden van de leden der feitelijke handelsverenigingen zijn door art. 123 decies S.W.B. niet bedoeld.

De bepaling van art. 2 der Beshluitwet van 20 September 1945, zijnde een uitzonderingsbepaling op het gewoon recht, moet restrictief worden geïnterpreteerd, temeer daar het hier gaat om een burgerlijke aansprakelijkheid met terugwerkende kracht betreffende eigenlijke straffen of straffen van bijkomenden aard.

Krijgsauditeur en Belgische Staat t./ Voet en cs.

Aangezien de beklaagde Voet Frans, terecht staat om als leider, zaakvoerder of aangestelde eener feitelijke vereniging voor een gezamenlijk bedrag van 66.442.400 frank meubelen en barakken aan den vijand te hebben geleverd;

Dat deze feitelijke vereniging bestaan heeft voor de eerste maanden van de bezetting, tusschen 1° de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Voet Frans, 2° de vennootschap in gezamenlijken naam « Hambrouck en Vercammen », 3° Mertens Frans, en 4° Van San Pieter; en vanaf 18 Januari 1941 tot 23 Januari 1943 tusschen de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Voet Frans » en den meubelfabrikant « Mertens Frans »;

Aangezien het onderzoek heeft uitgewezen dat bedoelde leveringen werden gedaan aan het Luftgaukommando, 't zij rechtstreeks, 't zij langs het Comité Peremans of S. H. O.;

Aangezien de beklaagde de materialiteit van bovenvermelde fabricatie en leveringen niet betwist, doch beweert dat hij niet vrijelijk heeft gehandeld, daar de bezettende overheid bij hare verordeningen van 10 en 20 Mei 1940 nopens het onverwijd hervatten en behoorlijk voortzetten der industriële bedrijvigheid, hem ertoe verplicht heeft, de aangewreven hulpverschaffing te verrichten;

Dat de beklaagde verder aanvoert, dat voor wat betreft de Mechelsche meubelindustrie in 't bijzonder, het Stadsbestuur onmiddellijk na de kapitulatie, de bedrijfsleiders op hun verantwoordelijkheid beroep deed, ten einde de nijpende werkloosheid te bestrijden en dat zelfs het initiatief van de Stad zoover ging, met de bezettende overheid aanzienlijke kontrakten af te sluiten voor de fabricatie van allerlei mobiele voorwerpen, dienstig voor het Duitse leger of diens oorlogseconomie;

Dat hij zich in die omstandigheden bezwaarlijk kon inbeelden dat het fabriceren en het leveren van deze voorwerpen onder toepassing zouden vallen van het strafrecht en dat hij dus slachtoffer is geweest van een onoverwinnelijke dwaling omtrent de strafbaarheid zijner daden;

Aangezien de door den beklaagde aangevoerde grond van verrechtvaardiging, namelijk de morele dwang, niet kan bijgetreden worden;

Dat het inderdaad niet de vrees voor de uitgebrachte verordeningen der bezettende overheid en de sancties er aan verbonden waren, die de nijveraars bij den aanvang der vijandelijke bezetting, ertoe hebben aangezet, hunne activiteit te hernemen;

Dat wanneer men terug denkt aan den toestand van Mei-Juni 1940, men met alle zekerheid kan zeggen, dat het hervatten van de industriële bedrijvigheid, toe te schrijven is, aan de algemeene gedachte bij de bevolking en inzonderheid bij de arbeiders dat het noodzakelijk was het werk te hernemen, ten einde de werkloosheid te bestrijden en de loontrekkenden in staat te stellen in het onderhoud van hun families te voorzien, dat overigens de besluitwet van 15 Mei 1945 van deze werkelijke noodtoestand rekening heeft gehouden in het bepalen der strafbare hulpverschaffing;

Dat dienvolgens het eerste middel door den beklaagde ingeroepen, ongegrond is;

Wat het tweede middel betreft;

Aangezien het door de stukken van den bundel onomstootbaar vaststaat dat het hernemen van de Mechelsche industrie, toe te schrijven is aan het initiatief van het Stadsbestuur en inzonderheid van haren burgemeester, wijlen Ridder Dessain, wiens loyaliteit en vaderlandsche gevoelens terecht boven elke verdenking staan;

Dat te dien einde een comité werd gesticht, dat met de bezettende overheid contracten afsloot voor zeer aanzienlijke bedragen en betrekking hebbende op allerlei mobiele voorwerpen, dienstig zoowel voor het Duitse leger als voor 's bezetters oorlogseconomie;

Dat het vaststaat dat de aansporing tot het hernemen van het werk zoover ging dat zekere bedrij-

ven waarvan de leiders afwezig waren; in casu de beklaagde, die op dat oogenblik nog in Frankrijk vertoefde, aangezet werden onverwijd hunne activiteit te hernemen door toedoen van een ter plaatse zijnde bedrijfsleider, in onderhavig geval door Hambrouck en Vercammen;

Aangezien men in die omstandigheden wel moet aannemen dat er in hoofde van den beklaagde, minstens wat betreft de eerste maanden van de bezetting, een onoverwinnelijke dwaling heeft bestaan omtrent het geoorloofde van zijn daden ten opzichte van de strafbepalingen die thans tegen hem worden ingeroepen, dwaling die voor hem een grond van verrechtvaardiging uitmaakt;

Aangezien men tevergeefs zou opwerpen dat deze dwaling alleen maar heeft kunnen bestaan tijdens de activiteit van het comité onder Stadstoezicht, d.i. tot einde September 1940 vermits de burgemeester door zijn schrijven van 27 September 1940 (Stuk 28 van den bundel), de verantwoordelijkheid der Stad ontzegt aan deze die contracten afsluiten en uitvoeren, buiten het bestaand comité om;

Dat men inderdaad bedoeld schrijven verkeerdelijk zou verklaren, indien men er moest van afleiden dat de burgemeester hierin zijn afkeuring bedoelt van de nieuwe richting, die zekere meubelfabrikanten zijn ingegaan met rechtstreeks contracten af te sluiten met den bezetter; dat immers het eenige doel dat dit schrijven beoogt erin bestaat de «Samengesloten Houtverarbeitende Ondernemers» — S.H.O. — er attent op te maken, dat de Stad alleen die voorschotten betaald door de Kredietbank, waarborgt, die betrekking hebben op de fabricatie der mobiele voorwerpen zooals gecontracteerd door het Comité onder Stadstoezicht;

Dat men ook tevergeefs zou opwerpen, dat de beklaagde bij zijn terugkomst van de vlucht, zich er bij had kunnen bepalen, alleen zijn bedrijvigheid in den schoot van zijn personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, te hernemen, met uitsluiting van elke activiteit in voordeel der feitelijke vereniging hooger bedoeld en wier bestaan volgens de akte van stichting van 15 December 1939 (deskundig verslag blz. 3) een einde had genomen reeds vóór de vijandelijkheden van 10 Mei 1940;

Dat inderdaad, zooals hooger reeds gezegd, het terug in het leven roepen dezer associatie niet door den beklaagde werd bewerkt, maar door Hambrouck en Vercammen en dat het anderzijds de bedoeling was van het Stadsbestuur zooveel mogelijk al de bedrijven aan het werk te stellen, ten einde de werkloosheid te bestrijden;

Maar aangezien er geen dwaling meer in hoofde van den beklaagde heeft kunnen bestaan vanaf begin 1941, vermits het van dan af voor elkeen duidelijk was geworden, dat een zulkdanige hulpverschaffing aan den vijand door het Strafrecht als een misdaad tegen 's lands veiligheid, betuigd wordt;

Dat men in casu het einde dezer dwaling kan bepalen op het oogenblik dat de vennootschap in gezamenlijken naam «Hambrouck en Vercammen» en de associé Van San, Pieter, de feitelijke vennootschap hebben verlaten en de beklaagde samen met Mertens Frans, de associatie hebben voortgezet;

Aangezien men het feit dat tijdens de eerste samenwerking er ook barakken werden gefabriceerd, niet als een omstandigheid kan laten gelden waaruit men zou kunnen afleiden dat de aangevoerde dwaling uitgesloten was, vermits het maken van barakken in casu geen specifiek militair karakter heeft en dus op denzelfden voet staat als de mobiele voorwerpen in bestelling genomen door het Comité Peremans; dat overigens de associatie zich in deze fabricatie reeds van vóór den oorlog had gespecialiseerd;

Aangezien de aldus omschreven leveringen vallen onder toepassing van artikel één, 2° van de besluitwet van 25 Mei 1945, daar zij produkten zijn waarvan hij wist dat ze bestemd waren voor de uitvoering van de werken voorzien bij artikel 1, 1° in fine en meer bepaald dat zij bestemd waren voor alle andere, voor militaire doeleinden bestemde installaties;

Aangezien de beklaagde niet bewijst dat hij bij deze leveringen alle te zijner beschikking zijnde middelen aangewend heeft om zich tegen het uitvoeren van de bestellingen voor den vijand, te verzetten;

Dat de betichting twee aldus bewezen is, in mate zooals weerhouden;

Aangezien er in hoofde van den beklaagde geen strafbare daden bewezen zijn die de betichtingen één, drie en vier uitmaken, dat dienvolgens deze betichtingen niet kunnen weerhouden worden;

Aangezien de beklaagde ervan verdacht wordt in de bovenvermelde weerhouden strafbare hulpverschaffing, te hebben gehandeld uit winstbejag;

Aangezien deze omstandigheid, voorzien bij artikel 123ter van het Strafwetboek en geïnterpreteerd bij artikel één van de besluitwet van 20 September 1945, van zulkdanige verzwarenden aard is, dat niet alleen de vergelding ontvangen voor de misdadige bedrijvigheid, eigendom van de schatkist dient verklaard, maar dat zij meteen den aard van het misdrijf wijzigt en er eene misdaad van gewoon recht van maakt;

Dat zulks dan ook den rechter tot de grootste omzichtigheid moet aanzetten in het beoordeelen van deze omstandigheid inzonderheid wanneer het gaat, zooals in casu omtrent daden van economische collaboratie, dat inderdaad het ontvangen van een vergelding de verkoopprijs der gefabriceerde en geleverde producten om zoo te zeggen onafscheidbaar is van zulke verhandelingen van commerciële aard, hetgeen niet het geval is voor de misdaden voorzien bij de artikelen 116 tot 120 quater en 120 secties tot 123bis van het Strafwetboek;

Dat het dienvolgens in hoofde van den beklaagde duidelijk moet vaststaan dat de doeleinden die hij in de hulpverschaffing nastreefde, de begeerte was naar winst;

Aangezien in onderhavig geval deze begeerte naar winst bewezen is voor de leveringen die in zijn hoofde worden weerhouden als strafbare hulpverschaffing; dat immers bij het voortzetten van de feitelijke vereniging met Mertens, Frans in Januari 1941 de eenige betrachting van den beklaagde is geweest hierdoor veel geld te verdienen;

Aangezien naar luid van artikel 123ter van het Strafwetboek, de vergelding van de bedrijvigheid van den beklaagde, eigendom van de schatkist dient verklaard; dat deze vergelding de som van frank 53.391,750 bedraagt;

Aangezien er ten voordeele van beklaagde verzachtende omstandigheden bestaan voortspruitende uit het feit dat hij gedurende de bezetting een hoog begrip heeft gehad van zijn sozialen plicht tegenover zijn werkvolk en op nationaal oogpunt, waardeerbare diensten bewezen heeft aan zekere zijner medeburgers;

Aangezien de Heer Krijgsauditeur in toepassing van artikel 2 en 3 van de besluitwet van 20 September 1945, zijnde artikel 123 decies van het Strafwetboek vordert :

1°) De personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Voet Frans » burgerlijk aansprakelijk te verklaren voor de veroordeelingen tot geldboete, kosten, verbeurdverklaringen, teruggave en geldelijke straffen hoegenaamd, die wegens bovenvermeld misdrijf, tegen haar orgaan of aangestelde zal uitgesproken worden;

2°) De gedaagden Van San, Vercammen en Hambrouck, burgerlijk en hoofdelijk aansprakelijk te verklaren voor de veroordeelingen hierboven in de 1° vermeld, uit te spreken tegen den beklaagde Voet Frans, medelid en zaakvoerder der feitelijke vereeniging die bestaan heeft tot Januari 1941, en dit hoofdens het misdrijf zooals hierboven vermeld tot beloop der sommen of waarden die de strafbare verrichting aan Van San, Vercammen en Hambrouck hebben opgebracht;

3°) De gedaagde Era Stella Maria-Jozef, zoowel in eigen naam als in hare hoedanigheid van wettelijke voogdes van hare minderjarige dochter behouden uit haar huwelijk met Mertens Frans, overleden te Mechelen, den 23 Januari 1943, te weten Mertens Jacqueline, Maria, Antoinette, geboren te Mechelen, den 2 Februari 1934, burgerlijk en hoofdelijk aansprakelijk te hooren verklaren, proportioneel aan hun aandeel in de nalatenschap, voor de veroordeelingen tot geldboeten, kosten, verbeurdverklaringen, teruggaven en geldelijke straffen, hoegenaamd hoofdens het misdrijf hierboven vermeld, uit te spreken tegen Voet Frans, medelid en zaakvoerder der feitelijke vereeniging « Voet en Mertens » en dit tot beloop der sommen of waarden die de strafbare verrichtingen aan hun erflater Mertens Jan, Frans, Corneel medelid en medezaakvoerder der bovengenoemde vereeniging, heeft opgebracht;

I. Wat de vordering betreft tegen de « Personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Voet Frans ».

Aangezien zooals gesteld, deze eisch gesteund op artikel 2 alinea I van de besluitwet van 20 September 1945, allen grond mist;

Dat inderdaad de beklaagde Voet niet terecht staat, om strafbare daden te hebben gesteld in den schoot van de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Voet Frans » als haar orgaan of aangestelde, maar wel als zaakvoerder of aangestelde van de feitelijke vereeniging « Voet en Mer-

tens » waarvan de gedaagde vennootschap, een vennoot was;

Dat dus de burgerlijke aansprakelijkheid alleen deze kan zijn bedoeld bij artikel 2 alinea 2 van de bovenvermelde besluitwet van 20 September 1945 en de gedaagde personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, aansprakelijk dient gesteld slechts ten beloope van de sommen of waarden die de strafbare verrichting heeft opgebracht;

II. Wat de vordering betreft tegen Van San, Vercammen en Hambrouck.

Aangezien de daden gesteld door den beklaagde Voet als zaakvoerder of aangestelde van de feitelijke vereeniging die bestaan heeft tusschen de maatschappij in gezamenlijken naam « Vercammen en Hambrouck », de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Voet Frans », en de meubelfabrikanten Van San en Mertens, geen strafbare hulpverschaffing uitmaken, daar zij door een onoverwinnelijke dwaling verrechtvaardigd zijn, de vordering van den Heer Krijgsauditeur opzichtsens deze gedaagden, niet ontvankelijk is;

III. Wat betreft de vordering tegen Era-Stella Maria, zoowel in eigen naam als in hare hoedanigheid van wettelijke voogdes van haar minderjarig kind.

Aangezien deze vordering niet ontvankelijk is;

Dat inderdaad artikel 123 decies van het Strafwetboek, zooals dit werd bepaald door artikel 2 van de besluitwet van 20 September 1945, alleen burgerlijk aansprakelijk stelt voor de geldboete, kosten, verbeurdverklaringen en geldelijke straffen hoegenaamd : *primo* : de vennootschappen, wanneer wegens overtreding van de beschikkingen van boek II, titel I, hoofdstuk II van het strafwetboek, de hoogervermelde straffen van geldboete, kosten, verbeurdverklaringen, teruggaven en geldelijke straffen hoegenaamd, worden uitgesproken tegen hun organen of aangestelden;

Secundo : de leden van alle handelsvereenigingen die geen rechtspersoonlijkheid bezitten, wanneer het misdrijf door een vennoot zaakvoerder of aangestelde gepleegd werd, bij gelegenheid van een tot de bedrijvigheid van de vereeniging behoorende verrichting; dat deze laatste burgerlijke aansprakelijkheid slechts kan bestaan tot beloop der sommen of waarden die de strafbare verrichtingen aan de leden van de feitelijke vereeniging hebben opgebracht;

Aangezien de Besluitwet, de rechthebbenden van de vennootschappen of de rechthebbenden van de leden van feitelijke vereenigingen, niet viseert; dat de beschikking een uitzonderingsbepaling zijnde aan het gewoon recht, restrictief moet worden geïnterpreteerd te meer daar het hier gaat om een burgerlijke verantwoordelijkheid met terugwerkende kracht omtrent eigenlijke straffen of straffen van bijkomenden aard;

Dat de wetgever indien hij tevens de rechthebbenden had beoogd, niet zou nagelaten hebben deze te vermelden en niet zóó den nadruk zou gelegd hebben in den tekst op het persoonlijk karakter dezer burgerlijke aansprakelijkheid; inderdaad, de burgerlijke verantwoordelijke « vennoot », zoo zegt

hij, is echter niet « persoonlijk » aansprakelijk, tenzij, enz.;

Om deze redenen :

De Krijgsraad, beslissende op tegenspraak;

Gezien de artikelen...

Rechtdoende op tegenspraak verklaart Voet Frans, voornoemd, schuldig aan de betichting twee ten zijnen laste gelegd met verzwarende omstandigheid van winstbejag zooals hierboven weerhouden verklaart hem onplichtig voor het overige van de betichting twee en van de betichtingen één, drie en vier, en veroordeelt hem uit dien hoofde tot : *drie jaar gevangenisstraf*;

Constaateert dat hij bij toepassing van artikel 2, 1° der besluitwet van 6 Mei 1944, zijnde artikel 123 sexties van het strafwetboek, gewijzigd door artikel 10 van de besluitwet van 19 September 1945, de veroordeelde van rechtswege levenslang ontzet is van de rechten bij dit artikel vermeld;

Verklaart eigendom van de schatkist de som van *drie en vijftig millioen, driehonderd een en negentig duizend zevenhonderd vijftig frank, zero centiem*, zijnde de vergelding der bedrijvigheid van den veroordeelde;

Verklaart verbeurd al de roerende voorwerpen die gediend hebben of bestemd waren om het misdrijf te plegen;

Beveelt de teruggave aan den eigenaar van al de andere aangeslagen voorwerpen;

Verwijst den veroordeelde tot de kosten der rechtspleging begroot in het geheel op de som van 14.006,— frank;

Zegt dat deze som invorderbaar zal zijn bij lijfswang en bepaalt den duur ervan op drie maand;

Verklaart de Personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Voet Frans » burgerlijk en hoofdelijk verantwoordelijk voor de veroordeelingen tot geldboete, kosten, verbeurdverklaringen, teruggave en geldelijke straffen, die tegen Voet Frans zijn uitgesproken en zulks ten beloope van 4.649.422 frank, onder aftrek van de op deze sommen betaalde en te betalen belastingen;

Verklaart den eisch van den Heer Krijgsauditeur ten opzichte van Van San, Vercammen, Hambrouck en Era, deze laatste zoo in eigen naam als in hare hoedanigheid van wettige voogdes over hare minderjarige dochter Mertens Jacqueline, niet ontvankelijk, stelt ze buiten zake en verwijst den Staat in de kosten voor dit hoofd van den eisch;

Wat den eisch der burgerlijke partij betreft :

Aangezien de eisch der burgerlijke partij ertoe strekt : 1° den veroordeelde Voet Frans, en de gedaagden, de P.V.B.A. « Voet Frans, Van San Pieter, Hambrouck en Vercammen, hoofdelijk met de vennootschap in gezamenlijken naam « Hambrouck en Vercammen », te veroordeelen tot de som van frank 13.050.650, ten titel van schadevergoeding met de gerechtelijke interesten en de kosten;

2°) Voet Frans en de P.V.B.A. « Voet Frans » solidair te veroordeelen tot de som van 55.391.750

frank ten titel van schadevergoeding met de gerechtelijke interesten en de kosten;

3°) De gedaagde Era Stella en de minderjarige Mertens Jacqueline in hunne hoedanigheid van erfgenamen van Mertens Frans, solidair te veroordeelen met Voet Frans, de P.V.B.A.; « Voet Frans » Van San, Hambrouck, Vercammen en de vennootschap in gezamenlijken naam « Hambrouck en Vercammen » tot de som van 5.371.118 frank, ten titel van schadevergoeding samen met de gerechtelijke interesten en de kosten;

Aangezien de eisch van de Burgerlijke Partij ten opzichte van de Vennootschap in gezamenlijken naam « Hambrouck en Vercammen », niet ontvankelijk is;

Dat inderdaad, deze vennootschap voor den Krijgsraad niet werd gedagvaard noch door den Heer Krijgsauditeur, noch door de Burgerlijke Partij en dienvolgens niet in zake is;

Aangezien de leveringen gedaan tijdens de feitelijke vereeniging waarin de gedagvaardden Van San, Pieter, Hambrouck en Vercammen geïnteresseerd waren, niet als strafbare hulpverschaffing worden weerhouden voor de beweegredenen hooger uiteengezet; dat dienvolgens de Krijgsraad onbevoegd is om te kennen over den eisch der Burgerlijke Partij tegen hen ingesteld;

Aangezien de gedaagde Era Stella Maria, zoo in eigen naam als in hare hoedanigheid van wettige voogdes van haar minderjarig kind Mertens Jacqueline, voor de beweegredenen hooger uiteengezet, niet burgerlijke aansprakelijk kan gesteld worden, dat bijgevolg de Krijgsraad onbevoegd is om over den eisch van de Burgerlijke Partij te kennen wat haar betreft;

Aangezien de hulpverschaffing die Voet, Frans aan den vijand verschafte, aan den Belgischen Staat ontegensprekelijk eene schade heeft berokkend zoo wel op stoffelijk als op zedelijk gebied;

Aangezien, zoo het waar is, dat wanneer het quantum der geleden schade met geen vaste cijfers kan worden vastgesteld, zulks niet wegneemt dat de echte schade werkelijk bestaat en zij alsdan ex aequo et bono moet bepaald worden, maar dat in het berekenen van het schadebedrag de rechter dan uiterst voorzichtig moet tewerk gaan;

Dat in die omstandigheden en bij ontstentenis van elk element tot appreciatie, de schade ex aequo et bono kan beraamd worden op 1.500.000 frank;

Dat de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Voet Frans » burgerlijk en hoofdelijk aansprakelijk is in de mate voorzien bij artikel 2 der besluitwet van 20 September 1945;

Om deze redenen :

De Krijgsraad;

Gezien artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, art. 2 en 3 van de Besluitwet van 20 September 1945, artikel 1, 2, 3, 4, 5 van de wet van 27 Juli 1871, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verklaart den eisch der Burgerlijke Partij ten opzichte van de vennootschap in gezamenlijke naam « Hambrouck en Vercammen », niet ontvankelijk;

Verwijst de burgerlijke partij in de kosten van dezen eisch;

Verklaart zich onbevoegd opzich tens den eisch van de Burgerlijke Partij tegen Van San, Pieter, Hambrouck, Vercammen en Era Stella Maria zoo in eigen naam als in hare hoedanigheid van wettige voogdes van Mertens, Jacqueline;

Verwijst de Burgerlijke Partij in de kosten van dezen eisch;

Verklaart den eisch tegen Voet Frans en de Personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Voet Frans » ontvankelijk en er recht op doende ten gronde;

Veroordeelt Voet Frans, voornoemd, om aan de Burgerlijke Partij, den Belgischen Staat te betalen, ten titel van schadevergoeding de som van 1.500.000 frank, met de gerechtelijke interesten en de kosten;

Zegt dat het bedrag invorderbaar zal zijn bij lijfswang en stelt den duur ervan vast op drie maanden;

Verklaart de Personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid « Voet Frans » burgerlijk en hoofdelijk verantwoordelijk voor deze veroordeeling tot schadevergoeding, doch slechts ten beloope van de sommen of waarden die de strafbare verrichting haar heeft opgebracht, weze 4.649,422 frank, onder aftrek van de op deze sommen betaalde en te betalen belastingen.

(1) Vgl. Krijgsraad Mechelen, 29 Maart 1946. R. W., 1946, 264.

KRIJGSEAAD TE BRUGGE

Raadkamer. — 24 December 1946.

Voorzitter : M. Kervyn de Marcke ten Driessche.
Rechters : M.M. Gernier, Mertens, Wille, Millet.
Subst.-Krijgsauditeur : M. Declercq.
Pleiter : Mr. Zenner (Balle van Gent).

I. MILITAIRE STRAFVORDERING. — BESLUITWET VAN 26 MEI 1944, ART. 5. — VERZOEKSCRIFT TOT VOORLOOPIGE INVRIJHEIDSTELLING. — UITSpraak HIEROVER BINNEN DE ACHT DAGEN. — VERSCHIL TUSSCHEN DE GEWONE EN MILITAIRE STRAFVORDERING TER ZAKE DE VOORLOOPIGE INVRIJHEIDSTELLING.

Art. 5 van de Besluitwet van 26 Mei 1944 bepaalt, dat over een verzoekschrift tot invrijheidstelling van een verdachte, de Raadkamer van den Krijgsraad binnen de acht dagen uitspraak moet doen. Gebeurt zulks niet binnen den gestelden termijn, vervalt het aanhoudingsmandaat

Het eenig verschil tusschen de gewone en militaire strafvordering ter zake de voorloopige invrijheidstelling bestaat hierin, dat eensdeels het aanhoudingsmandaat maandelijks moet hernieuwd worden en het initiatief daartoe van de gerechtelijke overheid moet uitgaan, terwijl anderdeels voor de krijgsgerechten het

initiatief door den verdachte zelf moet genomen worden.

Sonneville Jozef.

Aangezien verdachte Sonnevile Jozef onder aanhoudingsmandaat staat;

Dat, overeenkomstig de procedure voorzien bij besluit van 26 Mei 1944, in dato 22 Oktober eene vraag tot voorloopige invrijheidstelling werd neergelegd;

Dat voormeld besluit in zijn art. 5 voorziet dat wanneer een verdachte een verzoekschrift tot invrijheidstelling neerlegt, er over deze vraag binnen de acht dagen dient uitspraak gedaan te worden;

Dat, in de uiteenzetting der motieven van het besluit uitdrukkelijk verzonden wordt naar de bepalingen welke van toepassing zijn in gewoon strafrecht, en dat deze uiteenzetting duidelijk doet uitschijnen dat het eenig verschil tusschen de procedure betreffende de voorloopige invrijheidstelling in gewoon strafrecht en de strafrechtspleging voor de Militaire Rechtsmachten bestaat in het feit dat in gewoon strafrecht om de maand het mandaat moet hernieuwd worden en het initiatief van de oproeping moet uitgaan van de Gerechtelijke overheid, terwijl voor de Krijgsgerechten het initiatief moet uitgaan van den betichte;

Dat terzake het verzoekschrift werd neergelegd op 22 Oktober 1946;

Dat de eerste oproeping welke op de vraag volgde, gebeurde op 7 December 1946;

Dat de behandeling der vraag uitgesteld werd op 24 December daarop volgende;

Dat door de niet-oproeping binnen den door de de Wet gestelden termijn, het aanhoudingsmandaat vervallen is;

Gehoord het advies van het Openbaar Ministerie;

Om deze redenen :

De Krijgsraad, zetelende in raadkamer, beveelt de onmiddellijke voorloopige invrijheidstelling van Sonnevile Jozef, indien hij niet voor andere redenen gedetineerd is.

BIBLIOGRAPHIE

Mr. J. H. P. BELLEFROID : *Inleiding tot de Rechtswetenschap in Nederland*. Vierde druk, Nijmegen-Utrecht, Dekker en Van de Vegt N. V., 1946, 223 p.

De naam van Mr. J. H. P. Bellefroid, oud-hoogleraar aan de R. K. Universiteit te Nymegen, heeft in Vlaanderen een welbekenden klank. Gedurende vijftig jaar reeds staat Prof. Bellefroid in de bres voor een juiste en goede Nederlandsche rechtsterminologie in België. Aan hem danken wij o.m. voortreffelijke vertalingen van verschillende Belgische wetboeken, een betrouwbare *Dictionnaire Français-Néerlandais des Termes de Droit*, waarvan de eerste druk in 1897 verscheen, en een uitstekend *Formulierboek van Burgerlijke Rechtsvordering*, dat door advocaten en magistraten jammer genoeg niet voldoende geraadpleegd wordt. Naast deze activiteit — die ook tot uiting kwam in den schoot der Koninklijke Vlaamsche Academie — is Prof. Belle-

froid nog op ander gebied werkzaam geweest. Hij publiceerde o.m. *De Bronnen van het stellig Recht en haar onderlinge Verhoudingen, een Toelichting van het Belgisch-Nederlandsch Verdrag van 28 Maart 1925, en een Inleiding tot de Rechtswetenschap in Nederland.*

Dit laatste werk, waarvan de eerste druk in 1937 verscheen, omvat de hoofdzaken der algemeene rechtsleer en in verband daarmee de hoofdbeginselen van het Nederlandsch recht. In acht verschillende hoofdstukken worden respectievelijk het stellig recht, de staat, de bronnen van het stellig recht, de uitlegging en aanvulling der wet, de verdeling van het recht, het rechtsfeit, het rechtsgevolg en de rechtsbetrekking, de handhaving van het recht en het internationaal recht behandeld.

De plaats, die Prof. Bellefroid in de nieuwere rechtsleer inneemt, werd door Prof. Van Dievoet, in zijn boek *Het Burgerlijk Recht in België en Nederland van 1800 tot 1940*, aangewezen. Bellefroid's gematigde, niet-revolutionnaire standpunten maken zijn werk tot een veilige gids, in het bijzonder voor de aankomende juristen, voor wie het overigens in de eerste plaats geschreven werd. Voor hen, die met de algemeene vraagstukken der rechtswetenschap reeds meer vertrouwd zijn, vormen zij een goeden toetssteen voor eigen ideeën en opvattingen.

Wij hopen, dat Prof. Bellefroid's *Inleiding tot de Rechtswetenschap in Nederland* ook in België ruime verspreiding zal vinden, vooral nu, dat ons land officieel streeft naar een steeds nauwere samenwerking met Nederland. Deze samenwerking zal immers ook op het juridisch plan tot uiting en verwezenlijking moeten komen. Voorwaarde hiertoe is dan evenwel de kennis van het recht der beide landen. Als inleiding tot de studie van het Nederlandsch recht is het werk van Prof. Bellefroid uiterst geschikt.

V. L.

Karl OETTINGER: *Vom Handwerkszeug der juristischen Schriftstellerei.* Zürich, Schulthess en Co A. G., 1944, 142 p.

Dit werk van Karl Oettinger, hoogleraar aan de Universiteit te Zürich, wil den jongen jurist een hulpmiddel bij wetenschappelijke arbeid bieden. Het bevat talrijke regels en raadgevingen om het juridische handwerk zoo degelijk en volledig mogelijk te volbrengen.

Ofschoon Prof. Oettinger zijn werk geschreven heeft voor Zwitsersche juristen en aan de hand van Zwitsersche voorbeelden, zijn wij van meening, dat het ook in België en Nederland goede diensten zal bewijzen.

V. L.

BALIELEVEN

VLAAMSCH CONFERENTIE BIJ DE BALIE VAN HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Bestuursverkiezing

Op 1 Maart werd het bestuur der Conferentie als volgt verkozen:

Voorzitter: Mr Edm. Blanchaert; onder-voorzitter: Mr Albert Haché; secretaris: Mr André Dua; schatbewaarder: Mr Oct. Cammaert; raadsleden: Mrs. Ferdinand Duchêne, Hector Goossens, Arthur De Cordier; afgevaardigde der stagisten: Mr Willy Delva.

RECHTERLIJK LEVEN

Bij besluiten van den Regent van 20 Februari 1947 zijn genoemd:

Tot plaatsvervangend rechter:

In het vrederecht van het kanton Berchem, de heer Lhonneux (A.-E.), advocaat te Wilrijk;

In het vrederecht van het kanton Herstal, de heer Stassen (J.-M.-F.-J.), advocaat te Luik.

De ontheffing voorzien bij artikel 3 van het koninklijk besluit van 14 November 1935 is verleend aan den heer Stassen;

In het vrederecht van het kanton Couvin, de heer Malter (E.-H.), advocaat te Frasnes-lez-Couvin.

Tot deurwaarder:

Bij het Hof van beroep te Luik:

De heeren: Coune (P.-E.-A.), candidaat-deurwaarder te Luik; Plumier (J.-G.-M.-L.), candidaat-deurwaarder te Luik; de heer Evrard (W.-C.-V.-G.), candidaat-deurwaarder te Beauraing.

Bij de rechtbank van eersten aanleg te Dendermonde, de heer Lynen (G.-L.-M.), candidaat-deurwaarder te Dendermonde.

Zijn aangeduid om, gedurende een termijn van drie jaar, met ingang van 1 Maart 1947, het ambt van onderzoeksrechter bij de rechtbank van eersten aanleg te Brussel waar te nemen, de heer Servais, rechter, en de heer Grenez, bijgevoegd rechter in die rechtbank.

Is de ontheffing voorzien bij artikel 3 van het koninklijk besluit van 14 November 1935, verleend aan den heer Cornelis (A.-F.), advocaat, plaatsvervangend rechter in het vrederecht van het kanton Nevele.

TIJDSCHRIFTEN

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD, jaargang 1947, afl. 10, 8 Maart 1947: Redactie N.J.B., Verzoek aan inzender van bijdragen. — Prof. Mr J. C. Van Oven, De Tribunaalrechtspraak. — Mr W. H. Sprenger, Kiesrecht van politieke delinquenten. — Opmerkingen en mededeelingen: Prof. Mr J. M. Van Bemmelen, Het recht van gratie. — Prof. Mr F. J. F. M. Duynstee, Het recht van gratie in de Bijzondere Rechtspleging. — Bijeenkomst van het Psychiatrisch-Juridisch Gezelschap. — Rechtspraak van de Week. — Uit de Litteratuur. — Tijdschriften.

WEEKBLAD VOOR PRIVAATRECHT, NOTARIS-AMBT en REGISTRATIE, Zaterdag 8 Maart 1947, 78e jaargang, nr 3972. — Mr W. L. Sniijders, Overeenkomsten met ongeoorloofde oorzaak (I). — Mr A. G. Lubbers, Nog eens artikel 27/5 van E 100. — Mr K. J. Bes, Rechtsherstel onroerend goed. — W. Koch, De positie van den huidige hypotheekhouder in geval van rechtsherstel. — Boekaankondiging. — Tijdschriften. — Berichten en Mededeelingen. — Broederschap der Candidaat-Notarissen. — Benoemingen, Overlijden, enz.

JOURNAL DES TRIBUNAUX, 62me année, nr 3718, 9 mars 1947. — André Tunc, L'Institution française des Comités d'entreprise. (Ordonnance du 22 février 1945 et loi du 16 mai 1946). — Jurisprudence. — La chronique judiciaire. — Bibliographie.

RECUEIL GENERAL DE L'ENREGISTREMENT ET DU NOTARIAT, janvier 1947. — L'office des Séquestres. — Taxe de facture. — Droits d'enregistrement. — Droits d'enregistrement, de greffe et de timbre.